

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Жешувський університет (Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

II міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

11 квітня 2017 року

**Харків
ХНПУ
2017**

Отже, сучасні старшокласники – це значний людський ресурс майбутніх соціально-економічних перетворень країни, її інтелектуальний та виробничий потенціал, і саме від рівня їхньої підготовленості до самореалізації в умовах ринку, знання законів ринкової економіки значною мірою залежатиме розв'язання питань економічної стабільності в Україні.

УДК: 371.233

ЕКСКУРСІЯ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ КОЛЕДЖУ

Н. А. Єрмакова, м. Харків

Автором висвітлено різні підходи до означення поняття «екскурсія». Окреслені основні функції і наведена класифікація видів екскурсій. Представлено перелік різнопланових екскурсій із професійною спрямованістю для студентів Харківського кооперативного торгово-економічного коледжу. На підставі цього схарактеризовано роль екскурсії у формуванні професійного інтересу, її місце у процесі якісної підготовки молодших спеціалістів даного профілю.

Ключові слова: виховання, мотивація, професійний інтерес, позааудиторна робота, торгово-економічний профіль.

The article reveals various approaches to the concept “excursion”. The main functions and classification of excursions have been determined. The list of diverse excursions with professional orientation for students of Kharkiv Trade and Economic College has been given. According to that, the role of excursions in formation of professional interest, their importance in the process of high quality training of junior specialists of this profile have been characterized.

Key words: education, motivation, professional interest, extracurricular activities, trade and economic profile.

Екскурсії (від лат. «excursio» – прогулянка, поїздка, похід) виникли наприкінці XVIII – на початку XIX ст. як метод навчання. На позитивну роль екскурсій у системі навчання та виховання вказували ще Я. А. Коменський, Ж. Руссо, Й. Г. Песталоцці, А. Дістерверг та ін. [7].

В інформаційних джерелах є різні трактування терміну «екскурсія». Так, знаходимо [4], що «екскурсія – це цілеспрямований наочний процес пізнання навколишнього світу людиною, процес, який побудований на раніше підібраних об'єктах у природних умовах». У педагогічному словнику екскурсія визначається як «пізнавальний вид діяльності, що позитивно впливає на активне сприйняття людиною нових знань; колективні подорожі, походи до визначних місць, музеїв, промислових підприємств, на історичні об'єкти з науковою, загальноосвітньою, культурно-освітньою метою» [3, с.111]. Міждержавний стандарт [5] розкриває зміст поняття «екскурсія», враховуючи її виховне значення: «Екскурсія – туристська послуга, що забезпечує задоволення духовних, естетичних, інформаційних потреб туристів».

До основних функцій екскурсії відносяться: інформативна, наукова, просвітницька, виховна, гуманістична та культурологічна. Творці екскурсійної теорії акцентують увагу на вагомості виховної функції екскурсії, що реалізується у формуванні світогляду, переконань, почуттів, інтересів, способу та стійкого мислення, що проявляється в різних видах наступної діяльності учасників екскурсії [6].

Слід зазначити, що екскурсія є багатоаспектним явищем практичної діяльності людини [2, с.155]. Саме тому існують різноманітні підходи і до класифікації екскурсій. Однією з усталених є система класифікації екскурсій відповідно до основних шести ознак: за змістом, за складом та кількістю учасників, за місцем проведення, за способом руху і за формою проведення та за тривалістю [1; 5].

У Харківському кооперативному торгово-економічному коледжі проводяться різноманітні види екскурсії в межах навчально-виховного процесу. Так, керівники студентських груп та викладачі дисциплін загальноосвітнього циклу організовують для студентів-першокурсників історичні, релігієзнавчі, мистецтвознавчі, літературні, природознавчі екскурсії в форматі тематичної виховної години. Для студентів старших курсів цей перелік доповнюється виробничими екскурсіями. Зауважимо, що для студентів спеціальності «Туризм» проводяться заняття, а також виховні години в формі віртуальної екскурсії.

Проілюструємо різноманітні приклади професійно-орієнтовані екскурсії, спираючись на досвід роботи викладачів коледжу (2013-2017 рр.):

- *спеціальності «Облік і оподаткування», «Оціночна діяльність», «Фінанси, банківська справа та страхування»:* екскурсії в «Музей й грошей НБУ» (ХННІ ДВНЗ «Університет банківської справи), на виставку «Час та гроші» (Харківський історичний музей імені М.Ф. Сумцова);

- *спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»:* відвідування «Великого Слобожанського ярмарку», виставки-продажу «Ювелір-престиж», виставки «Мода та мистецтво» (Єрмолов центр), Харківського Музею керамічної плитки, Міжнародного аеропорту «Харків»;

- *спеціальність: «Готельно-ресторанна справа»:* екскурсія на виставки «Фарфор ХХ ст.» (Харківський художній музей) і «Мистецтво сервірування» (Харківський історичний музей імені М.Ф. Сумцова); у ресторани «Чехов» та «Блінофф», пирогову «Тестовъ», ресторанний комплекс «Столиця»;

- *спеціальність «Харчові технології»:* екскурсії з майстер-класами: «Майстерня карамелі», кав'ярня «Львівська майстерня шоколаду», гастропаб «Тетчер»; виставки «Солодка історія Харкова» (ХНУ ім. В. Н. Каразіна), експозиції «Консервація» та «Вміст цукру у напоях» (ЛандауЦентр);

- *спеціальність: «Туризм»:* відвідування туристичних «перлини» Харкова: «Аптека-музей», «Музей релігій», «Морський музей», «Музей природи», «ЛандауЦентр».

Підбиття підсумків екскурсії здійснюється у вигляді бесіди (з'ясовуються враження студентів, обговорюються найважливіші етапи), конференції (звітування в рамках певного проекту), диспуту, виставки, опублікування матеріалу на сторінках періодичних видань та на сайті коледжу.

Можна стверджувати, що завдяки екскурсіям відбувається розширення світогляду студентів, підвищується їхня мотивація до навчання, виховується повага та любов до обраної спеціальності. Це дозволяє інтерпретувати екскурсію як дієвий засіб для формування стійкого професійного інтересу студентської молоді.

Аналіз описаного досвіду свідчить, що екскурсія є ефективною формою виховної роботи зі студентами коледжу та займає важливе місце в процесі якісної підготовки молодшого спеціаліста торгово-економічного профілю.

Список використаних джерел

1. Булаєнко В.О. Екскурсійна діяльність як елемент навчально-виховного процесу / В. О. Булаєнко // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : КПНПУ, 2013. – Вип. 3. – С. 254-258.
2. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Величко. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
4. Емельянов Б. В. Экскурсоведение : учебник / Б. В. Емельянов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Сов. спорт, 2002. – 216 с.
5. Міждержавний стандарт ДЕСТ 28681.2-95 «Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги. Загальні вимоги».
6. Наumenко Г. Ф. Методика организации непрерывного обучения экскурсоводов / Г. Ф. Наumenко. – М. : ЦРИБ «Турист», 1991.
7. Российская педагогическая энциклопедия : в 2 т. / гл. ред. В. В. Давыдов. – М. : Большая рос. энцикл., 1993-1999.

УДК 37.026.9

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ЗАРУБІЖНИХ МОДЕЛЯХ НАВЧАННЯ УЧНІВ

Г. О. Жозе да Коста, м. Харків

У зарубіжних країнах метод проектів наводиться освітянами як приклад особистісно-орієнтованих педагогічних технологій. Елементи методу проектів широко використовуються в різних моделях навчання для розвитку пошуково-пізнавальних навичок учнів. Застосування методу проектів у сучасній українській школі вважається одним із перспективних способів навчання, тому що за таких умов краще відбувається творча самореалізація суб'єктів навчального процесу, підвищується мотивація засвоєння нового матеріалу, розвиваються їхні інтелектуальні здібності.

Ключові слова: особистісно-зорієнтована педагогіка, дослідницька робота, метод проектів, інноваційний підхід, учні основної школи, загальноосвітній навчальний заклад.

In foreign countries the method of projects is recognized by teachers as one of learner-centered pedagogical technologies. The elements of the method of projects are widely used in various models of learning for development of students' search and cognitive skills. Application of the method of projects in modern Ukrainian school is considered to be one of the promising ways of learning, because it creates the facilities for creative self-realization of participants of educational process, increases motivation to gain knowledge and promotes the development of students' intellectual abilities.